

Брюксел, 21 март 2025 г.
(OR. en)

7288/25

COMPET 176
IND 86
POLCOM 58
RECH 112
CLIMA 79
ENER 83
ENV 186
ECOFIN 310
UD 51
EMPL 94
SOC 142

ПРИДРУЖИТЕЛНО ПИСМО

От: Генералния секретар на Европейската комисия, подписано от
г-жа Martine DEPREZ, директор

Дата на получаване: 20 март 2025 г.

До: Г-жа Thérèse BLANCHET, генерален секретар на Съвета на
Европейския съюз

№ док. Ком.: COM(2025) 125 final

Относно: СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ,
СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН
КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ
Европейски план за действие в областта на стоманата и металите

Приложено се изпраща на делегациите документ COM(2025) 125 final.

Приложение: COM(2025) 125 final

Брюксел, 19.3.2025 г.
COM(2025) 125 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

Европейски план за действие в областта на стоманата и металите

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ

Европейски план за действие в областта на стоманата и металите

Не е случайно, че Европейският съюз е създаден въз основа на стоманата. Европа има дългогодишна история в производството на стомана и неблагородни метали, с която тя се гордее¹. Предимството на Европа в производството на продукти с висока стойност и други продукти от стомана и неблагородни метали е ключов актив за много отрасли и продукти надолу по веригата. Тези сектори са жизненоважни за икономическата сигурност и социалната стабилност на ЕС. В компаса за конкурентоспособността² се признава стратегическото значение на стоманата и металите и те са посочени като ключова област за действие.

Конкурентоспособността на всички тези сектори е изправена пред сериозни общи предизвикателства: високи разходи за енергия, излагане на неравнопоставени условия на конкуренция в международен план, нужди от инвестиции за декарбонизация и регулаторна тежест. През последното десетилетие делът на ЕС в световното производство на стомана се сви до 7—8 %, а производството на първичен алуминий представлява 3,8 %³. Успоредно с това други държави, особено Китай и през последните години Индия, както и няколко други държави в Азия и Близкия изток, разшириха значително производствения си капацитет, често служейки си с нарушаващи конкуренцията субсидии. В резултат на това през 2024 г. само при стоманата свръхкапацитетът в световен мащаб беше оценен като над четири и половина пъти по-голям от годишното потребление на ЕС⁴.

Въпреки че производството в ЕС все още е в състояние да покрива по-голямата част от вътрешното търсене на ЕС при стоманата (90 %) ⁵ и медта (83 %) ⁶, ситуацията вече е по-тревожна при алуминия (46 %) ⁷ и никела (25 %) ⁸, особено като се има предвид прогнозираният висок ръст на търсенето на алуминий, мед и никел до 2030 г. Освен това всички тези метали са от съществено значение за отбраната. Например един основен боен танк съдържа 50—60 тона

(¹) Освен желязо и стомана неблагородните метали включват феросплави, които са тясно свързани с веригата за създаване на стойност в областта на стоманата, както и цветни метали — алуминий, мед и никел. В настоящия план за действие се поставя ударение върху неблагородните метали, които се произвеждат и търгуват в големи обеми, а не върху технологичните метали с по-малки обеми или благородните метали, които често са суровини от критично значение и следователно са обект на разпоредбите на Законодателния акт за суровините от критично значение.

(²) COM(2025) 30 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/HTML/?uri=CELEX:52025DC0030>

(³) <https://international-aluminium.org/statistics/primary-aluminium-production/>

(⁴) Източник: Комитета по стоманата на ОИСП: 96-а сесия на Комитета по стоманата: изявление на председателя | ОИСП <https://www.oecd.org/en/about/news/speech-statements/2024/11/96th-session-of-the-steel-committee-statement-by-the-chair.html>

(⁵) Източник: Eurofer, 126 милиона тона производство/138 милиона тона реално потребление през 2023 г.

(⁶) Източник: Информационен документ на SCREEN за 2023 г. относно медта.

(⁷) Източник: сдружение „European Aluminium“ (Европейски алуминий): 7 % вътрешно първично производство + 39 % вътрешно рециклиране през 2023 г.

(⁸) Източник: Информационен документ на SCREEN за 2023 г. относно никела.

висококачествена стомана, една самоходна артилерийска система — до 100 тона, един изтребител — 3 тона алуминий⁹. Осигуряването на стабилна и устойчива верига на доставки на тези материали е от решаващо значение за укрепването на европейската отбранителна технологична и промишлена база, за осигуряването на готовността и вътрешната сигурност на ЕС, за задоволяването на нуждите на отбраната и авиокосмическата промишленост на ЕС и за гарантирането на техническия суверенитет.

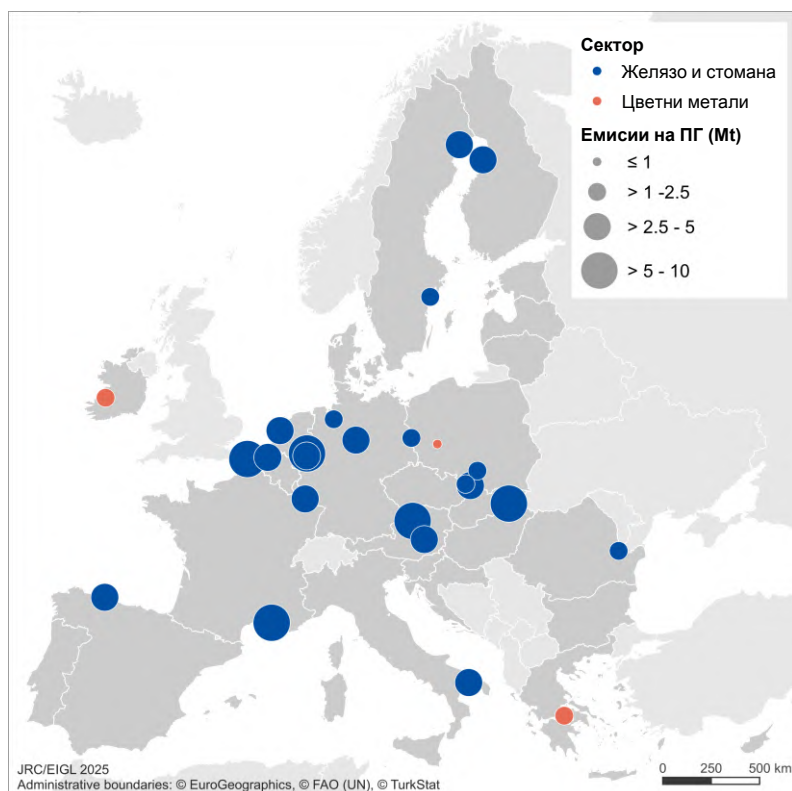
Европейските металургични отрасли се ангажират да инвестират в технологии за декарбонизация и премахване на замърсяването и да допринасят за изпълнението на амбициозните цели на ЕС в областта на климата и околната среда, като през 2022 г. на металургията¹⁰ се падат 8,1 % от общите емисии на парникови газове в ЕС¹¹, а тя е и голям източник на замърсители на въздуха¹². Настоящият икономически контекст обаче — характеризиращ се с ниска възвръщаемост на капитала, неотдавнашно свиване на маржовете поради свръхкапацитет в световен мащаб, липса на готовност у клиентите да плащат премия за чисти продукти и недостатъчни стимули чрез регулаторна намеса — затруднява инвестициите на металургичните отрасли в ЕС в декарбонизация. В резултат на това **търговската и финансовата икономическа обосновка не е достатъчна**, за да бъдат привлечени инвеститори и клиенти. Без решителни действия и инвестиции рискът от затваряне на заводи и упадък на отрасъла остава реален, със сериозни последици за ключови икономически региони в Европа, както и за нашите стратегически сектори като отбранителната и космическата промишленост, което ограничава способността им да предоставят критични способности и оборудване с гъвкавостта и бързината, необходими в бързо променящия се геополитически контекст.

⁽⁹⁾ [Хранилище за публикации на Съвместния изследователски център \(JRC\) — Raw materials in the European defence industry \(Суровини в европейската отбранителна промишленост\)](#)

⁽¹⁰⁾ Източник — Евростат, включва добив, производство на основни метали и преработка на метали.

⁽¹¹⁾ Тук терминът „метали“ включва и важни приложения на металите като техни неорганични съединения, включително (например) материали за акумулаторни батерии, фотоволтаични уредби и полупроводници.

⁽¹²⁾ Източник: портал за емисиите от промишлеността, 2022 г.

Местоположение на обектите за производство на стомана и цветни метали сред 100-те обекта с най-големи емисии на парникови газове в ЕС. Източник: JRC, Лаборатория по география на енергетиката и промишлеността.

Например през декември 2024 г. ThyssenKrupp обяви плановете си за 11 000 съкращения в Германия. През ноември 2024 г. ArcelorMittal отложи инвестициите си за декарбонизация в цяла Европа. Освен това през юни 2024 г. в Чешката република Liberty Ostrava обяви несъстоятелност. Секторът на алуминия разкрива риска от деиндустриализация, тъй като трайно е загубил значителна част от производствения си капацитет в Европа. Освен това над 50 % от капацитета за първично производство не се използват от 2021 г. насам. В същото време производството на стомана в ЕС намалява от 2017 г. насам — от 160 милиона тона до 126 милиона тона през 2023 г. Сегашната степен на използване на стоманодобивния капацитет от приблизително 65 % е нежизнеспособна в дългосрочен план, тъй като такива капиталоемки отрасли трябва да работят с капацитет над 85 %, за да бъдат конкурентоспособни при пазарни условия.

В Пакта за чиста промишленост¹³ и Плана за действие за енергия на достъпни цени¹⁴ бяха обявени редица мерки и необходимостта от конкретен план за действие за металургичните сектори. Ударението е върху основните предизвикателства пред конкурентоспособността — понижаване на енергийните разходи, създаване на водещи пазари за продукти с ниски въглеродни емисии, увеличаване на кръговостта, създаване на еднакви международни условия на конкуренция, създаване на качествени работни места и увеличаване на инвестициите. ЕС ще продължи да разчита на силни глобални партньорства, за да постигне целите си за чиста промишленост.

⁽¹³⁾ https://commission.europa.eu/topics/eu-competitiveness/clean-industrial-deal_bg

⁽¹⁴⁾ https://energy.ec.europa.eu/strategy/affordable-energy_en?prefLang=bg

Настоящият план за действие допълва тези по-широки инициативи и определя цялостна работна програма в краткосрочен и средносрочен план. Той се основава на диалога по въпросите на стоманата, организиран от председателя на Комисията на 4 март, и на по-широка поредица от консултации. В него се разглеждат някои от ключовите специфични за сектора проблеми, които възпрепятстват просперитета и декарбонизацията на металургичните отрасли в Европа. В плана са изложени конкретни мерки, които в комбинация могат да осигурят непосредствена помощ за металургичните отрасли, като същевременно утвърдят намеренията им по отношение на плана им за декарбонизация и инвестиционните им решения. Планът за преход за металургичните сектори¹⁵, публикуван заедно с настоящия план за действие, предоставя допълнителна информация и анализ „от долу нагоре“ на нуждите и предизвикателствата пред металургичните отрасли и на мненията, изразени от различните заинтересовани страни. В настоящия план за действие ще бъдат разгледани **текущите партньорства на ЕС с трети държави, особено с държавите кандидатки**, в хода на тяхното интегриране в единния пазар и напредване по пътя към членство в ЕС. Стратегическият подход за укрепване на устойчивостта на веригата на доставки може да включва инвестиции в държави партньори и предефиниране на промишленото сътрудничество с цел създаване на по-устойчива и по-издръжлива екосистема за производство на стомана.

Настоящият план за действие е изготвен въз основа на шест главни стълба: осигуряване на изобилна чиста **енергия** на достъпни цени; предотвратяване на **изместването на въглеродни емисии**; насърчаване и защита на европейския промишлен **капацитет**; насърчаване на **кръговостта** в областта на металите; защита на качествените **работни места в промишлеността** и намаляване на риска чрез **водещи пазари** и подкрепа за **инвестициите**.

1. ОСИГУРЯВАНЕ НА ДОСТЪП ДО ЧИСТА ЕНЕРГИЯ НА ДОСТЪПНИ ЦЕНИ ЗА МЕТАЛУРГИЧНИТЕ ОТРАСЛИ

Разходите за енергия продължават да бъдат основен фактор за конкурентоспособността на металургичните отрасли. В областта на стоманата и металите разходите за енергия представляват по-голям дял от производствените разходи, отколкото в други сектори. Още преди енергийната криза този дял възлизаше на около 17 % за сектора на стоманата¹⁶ и 40 % за сектора на алуминия¹⁷. По време на енергийната криза през 2022 г. тези стойности достигнаха до 80 %¹⁸. Въпреки че цените на енергията спаднаха спрямо максималните стойности, достигнати през 2022 г., през 2025 г. те остават по-високи от историческите нива и спрямо други места на производство по света. Цените на електроенергията са 2-3 пъти по-високи в ЕС, отколкото в САЩ¹⁹, а цените на природния газ са почти пет

(15) https://single-market-economy.ec.europa.eu/document/download/fe4b7a0b-cfb9-49fd-9d37-139c1e23832d_en

(16) <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC121276>

(17) <https://www.reuters.com/markets/commodities/sky-high-energy-costs-fan-fire-under-aluminium-zinc-prices-2022-08-12/>

(18) <https://www.reuters.com/markets/commodities/sky-high-energy-costs-fan-fire-under-aluminium-zinc-prices-2022-08-12/>

(19) Цените на електроенергията са 2—3 пъти по-високи от тези в САЩ: 0,16 EUR за KWh в ЕС срещу 0,07 EUR в САЩ през първата половина на 2024 г., въпреки че те са намалели в ЕС (с 0,04 EUR) и са останали стабилни в САЩ (+0,01 EUR) в сравнение с първата половина на 2023 г. и въпреки намаляващите енергийни нужди. <https://www.bruegel.org/policy-brief/decarbonising-competitiveness-four-ways-reduce-european-energy-prices>

пъти по-високи от тези в САЩ²⁰. Пряката електрификация остава най-ефективният път за декарбонизация на множество форми на стоманодобив и металургия, докато други ще зависят от методи на непряка електрификация, като например от водорода, получен чрез електролиза, което увеличава дела на разходите за енергия в общите производствени разходи в сравнение с технологиите, за които се използват изкопаеми горива. По този начин осигуряването на достъп до по-ниски цени на електроенергията е от решаващо значение за подпомагане на този преход. Освен това от значение са и технологии като улавянето и съхранението на въглероден диоксид и кръговото използване на суровини.

Намаляване на цените на енергията за енергоемките отрасли

За да се преодолее тази трудна ситуация, енергията трябва да стане по-достъпна във финансово отношение. В Плана за действие за енергия на достъпни цени се предоставят важни елементи от решението, по-специално като се обявяват мерки за повишаване на ефективността на мрежовите такси, намаляване на данъците и налозите върху енергията, улесняване на споразуменията за закупуване на електроенергия (СЗЕ), ускоряване на издаването на разрешителни, разширяване и модернизиране на мрежите и стимулиране на гъвкавостта на електроенергийната система. Освен това енергоемките отрасли ще бъдат сред основните бенефициери на пилотната програма на ЕИБ за корпоративни СЗЕ.

По-нататъшните решения, **насочени конкретно към енергоемките отрасли**, следва да бъдат съобразени с първостепенното значение на разходите за енергия за конкурентоспособността и декарбонизацията на тези отрасли. Комисията се консултира с държавите членки относно инструмент за държавна помощ за гъвкавост по отношение на чистата енергия, основан на СЗЕ и ангажимент на промишлеността да потребява чиста електроенергия. Освен това Комисията ще предостави насоки на държавите членки относно разработването на схеми за публична подкрепа за чиста енергия чрез двупосочни договори за разлика, включително съчетаването им със СЗЕ, с оглед осигуряване на временно ценово облекчение за енергоемките отрасли, за да се даде възможност за инвестиции в декарбонизацията в ЕС. С публичната подкрепа в енергийния сектор следва да се обърне специално внимание на **енергоемките отрасли и металургията**, особено там, където са налични технологии за електрификация, а предприятията могат да се възползват от тези дългосрочни договорни споразумения, за да балансират въздействието на колебанията на цените на електроенергията. Във връзка с това ще трябва да се разгледат всички потенциални пречки пред използването на СЗЕ, включително потенциалното въздействие върху счетоводните баланси на дружествата²¹. Комисията ще анализира пазарните или регулаторните недостатъци, които възпрепятстват оптималното използване на такива договори за енергоемките отрасли, и ако е необходимо, ще предложи решение за тях.

В краткосрочен план **държавите членки се призовават също така бързо да приложат и използват всички възможности за гъвкавост**, предвидени в европейското законодателство в областта на енергетиката и правилата за държавна

⁽²⁰⁾ План за действие за енергия на достъпни цени

⁽²¹⁾ Някои текущи инициативи са насочени към решаване на някои от тези проблеми: <https://www.ifrs.org/projects/completed-projects/2024/power-purchase-agreements/>; [Споразумения за закупуване на електроенергия, консултация за одобряване | Европейска консултативна група за финансова отчетност.](#)

помощ, за да се намалят разходите на енергоемките отрасли. В раздел 4.7.1 от Насоките относно държавната помощ в областта на климата, опазването на околната среда и енергетиката се позволява намаляване на равнището на екологичните данъци и парафискалните такси за сектори, които не биха могли да осъществяват икономическите си дейности по устойчив начин без намалението, а с раздел 4.11 се позволява намаляване на таксите за електроенергия за енергоемки потребители²². Стоманодобивната промишленост и металургията като цяло отговарят на тези условия. Освен това с Директивата за данъчно облагане на енергийните продукти и електроенергията се позволява намаляване на данъчното облагане на електроенергията до нулева ставка за енергоемките отрасли при определени условия, което създава стимул за сектора за декарбонизация чрез електрификация и може да подпомогне неговата по-широка конкурентоспособност. Държавите членки се насърчават също така спешно да приключат преговорите по Директивата за данъчно облагане на енергийните продукти и електроенергията²³, за да направят данъчната рамка по-благоприятна за електрификацията и да улеснят прехода за преустановяване на използването на изкопаеми горива.

Рамката за държавна помощ във връзка с Пакта за чиста промишленост, която ще бъде приета през второто тримесечие на 2025 г. след период на консултации²⁴, ще осигури допълнителни възможности за гъвкавост и опростяване, за да може държавите членки да ускорят подкрепата за декарбонизация на промишлеността. При това се отчита фактът, че пазарните и регулаторните сигнали, като например настоящата и прогнозната цена по СТЕ, често са недостатъчни сами по себе си, за да се преодолеят на този етап разликите в разходите между традиционните и декарбонизираните производствени методи. Според проекта, който в момента е в процес на обществена консултация²⁵, опростените условия за съвместимост ще се прилагат към публичната подкрепа за всички технологии за декарбонизация, включително за мерките за енергийна ефективност. Очаква се това да доведе до намаляване на разходите и повишаване на конкурентоспособността, като същевременно се намалят емисиите на парникови газове. Опростените схеми, основани на разрешени интензитети на помощта, ще бъдат разрешени наред със схемите, основани на изчисления на недостига на финансиране или на конкурентни тръжни процедури. Въпреки че тези схеми включват тавани на помощта, големите проекти могат да бъдат одобрени и по рационализирана процедура. Инвестициите в декарбонизация ще се разглеждат по технологично неутрален начин, с акцент върху намаляването на емисиите, също и когато те се постигат постепенно с течение на времето. В допълнение към пряката подкрепа за инвестиции за декарбонизация с новата рамка ще се улесни ускорената амортизация на активи в областта на чистите технологии, като например електролизери или оборудване за улавяне, използване и съхранение на въглероден диоксид.

Насоките относно държавната помощ за компенсиране на непреки разходи в рамките на системата за търговия с емисии (СТЕ) дават възможност на държавите членки да компенсират разходите за въглеродни емисии, които се прехвърлят чрез сметките за електроенергия, за някои сектори, чиято продукция се

⁽²²⁾ За сектори, при които има риск от преместване на производството извън Съюза към места, където няма мерки за опазване на околната среда или целите в тази област не са толкова амбициозни.

⁽²³⁾ COM/2021/563 final.

⁽²⁴⁾ https://competition-policy.ec.europa.eu/public-consultations/2025-cisaf_en?prefLang=bg

⁽²⁵⁾ https://competition-policy.ec.europa.eu/document/download/45b532ce-53fb-4907-975c-79edaa31a166_en?filename=2025_CISAF_draft_EC_communication.pdf.

търгува, и сектори с висок въглероден интензитет, сред които са стоманодобивният и други металургични отрасли. Държавите членки се насърчават да продължат да използват тази възможност или да обмислят използването ѝ, когато това е уместно за тяхната промишленост (понастоящем само 14 държави членки използват тази възможност). В контекста на прегледите на СТЕ и МКВЕГ за 2026 г. Комисията ще работи за осигуряване на адекватни мерки (насоки или друга форма) за компенсиране на непреките разходи по СТЕ след 2030 г., като същевременно гарантира, че това е съгласувано с други средства в отговор на изместването на въглеродни емисии.

Освен това с енергийното регулиране в ЕС се предоставя рамка за изготвяне на **мрежови тарифи** въз основа на принципите на отразяване на разходите, прозрачност и недискриминация, като същевременно се отчита необходимостта от сигурност и гъвкавост на мрежата. Държавите членки могат да разработват своите мрежови тарифи по начин, който е от полза за енергоемките отрасли. За тази цел с Насоките за разработване на мрежови тарифи, обявени в Плана за действие за енергия на достъпни цени за второто тримесечие на 2025 г., ще се предоставят допълнителни подробности относно решенията за намаляване на системните разходи в полза на всички потребители, включително за енергоемките сектори.

Ускоряване на присъединяването към мрежата и навлизането на водорода от възобновяеми източници и на водорода с малък въглероден отпечатък

Тъй като все повече сектори се електрифицират, а много проекти за разширяване на мрежата се забавят, металургичният сектор често се сблъсква с дълго изчакване за свързване или разширяване на свързването към мрежата, което понякога се измерва в години. Подобни забавяния могат да провалят цели инвестиции в електрификация.

Комисията ще работи с държавите членки за решаване на проблемите, които са в основата на дългото чакане за присъединяване към мрежата. Комисията ще издаде насоки и препоръки за държавите членки относно съкращаването на времето за чакане за присъединяване към мрежата. Това ще включва мерки, които са възможни в обхвата на съществуващата правна рамка, и ще помогне на държавите членки да премахват от списъка на чакащите спекулативните или незрелите от проектна гледна точка заявления и да се отклоняват, когато това е необходимо, от принципа на реда на подаване, въз основа на обективни критерии, в подкрепа на инвестициите, полезни за прехода към чиста енергия и ефективността на електроенергийната система. За основа ще послужат положителните примери, които съществуват в някои държави членки, и всичко ще се извършва въз основа на диалог с органите на държавите членки. През второто тримесечие на 2025 г. Комисията ще издаде и ръководни принципи, в които ще определи условията, при които следва да се правят предварителни инвестиции²⁶ в проекти за електроенергийни мрежи. Гъвкавите договори за свързване могат също така да осигурят на енергоемките отрасли достъп до мрежата, докато се осъществят тези инвестиции в електроенергийната мрежа. Освен това Комисията ще предложи допълнителни

⁽²⁶⁾ Това означава инвестиции, с които се предвижда несигурен бъдещ ръст на потреблението на електрическа енергия поради електрификация. При такива инвестиции начисляването на пълните разходи на настоящите потребители може да доведе до несправедливо затрудняване на потребителите пионери и да забави електрификацията. Ето защо в Плана за действие за енергия на достъпни цени се обявяват насоки, с които се обяснява как, когато е уместно в целеви случаи, държавите членки биха могли да използват публичния си бюджет за намаляване на мрежовите такси, за да покрият допълнителните разходи, произтичащи от мерките за ускоряване на декарбонизацията и пазарната интеграция.

мерки за по-лесен и по-бърз достъп до мрежовата инфраструктура за проекти за електрификация в енергоемките отрасли.

Тъй като пряката електрификация невинаги е възможна или рентабилна, водородът е ключов фактор за декарбонизация в стоманодобивната промишленост и металургията. Например пряката редуция с използване на водород е най-обещаващият вариант за декарбонизация на първичното производство на стомана, а водородът е основният алтернативен вариант за осигуряване на топлина с висока температура вместо природен газ и в други металургични отрасли. За един конкурентоспособен преход е необходимо да разполагаме с изобилие от водород от възобновяеми източници и с малък въглероден отпечатък на достъпни цени. В рамките на Пакта за чиста промишленост Комисията също така обяви, че през следващите седмици ще приеме делегиран акт относно **водорода с малък въглероден отпечатък**, за да осигури яснота за доставчиците, купувачите и инвеститорите. В този делегиран акт ще бъдат представени правила, които са възможно най-гъвкави, за да се постигнат желаните цели за намаляване на емисиите на парникови газове при производството на нисковъглеродни горива по технологично неутрален начин.

Освен това с **третата покана в рамките на Европейската водородна банка**, обявена за третото тримесечие на 2025 г. по линия на Пакта за чиста промишленост, ще продължи да се подкрепя производството и по този начин ще се улесни достъпът на различни промишлени купувачи, включително в стоманодобива.

Освен това Комисията ще промени приоритетите на мандата на **европейския алианс за чист водород** към онези сектори, в които водородът е от най-голямо значение за усилията за декарбонизация. Европейската комисия ще следи напредъка и ще актуализира ежегодно проектната листа на алианса, за да проследи курса на разрастване на пазара на водород и да осигури на промишлените купувачи, наред с другото, необходимата сигурност за техните планове за декарбонизация.

Ускоряване на оползотворяването на излишната топлина и използването на чиста енергия

Повишаването на енергийната ефективност и насърчаването на електрификацията и използването на чиста енергия в сектора на стоманодобивната промишленост и металургията може да донесе ползи за енергийната система на ЕС, като същевременно намали разходите за сектора. Стоманодобивната промишленост и металургията са сектори с най-голям потенциал за повторно използване на отпадна топлина в ЕС, особено що се отнася до висококачествени топлинни ресурси, които могат да бъдат оползотворени от димни газове, високотемпературни течности и отпадъци. Високотемпературните термопомпи се превръщат във все по-универсална възможност за оползотворяване на излишната технологична топлина, като по този начин се намаляват общите енергийни нужди на сектора. Отпадната топлина също може да бъде оползотворена и използвана в централните отоплителни мрежи. **Комисията ще разработи и насърчи стандартизирани подходи за повторно използване на отпадна топлина**, включително за възпроизвеждане на модели като споразумения за закупуване на топлинна енергия и за разширяване на най-добрите практики за интегрирано планиране на топлинната инфраструктура, като част от стратегията за отопление и охлаждане, обявена в Плана за действие за енергия на достъпни цени.

Действия:
през следващите седмици Комисията ще приеме делегирания акт относно водорода с малък въглероден отпечатък ;
до второто тримесечие на 2025 г. Комисията ще издаде Насоки за разработване на мрежови тарифи, като се предлагат възможности, наред с другото, за по-ниски мрежови тарифи за металургичния сектор и други енергоемки отрасли ;
до второто тримесечие на 2025 г. Комисията ще издаде ръководни принципи, определящи условията, при които следва да се предоставят предварителни инвестиции в проекти за електроенергийната мрежа;
до третото тримесечие на 2025 г. Комисията ще публикува третата покана за представяне на предложения в рамките на Европейската водородна банка , предназначена за подпомагане на производството и по този начин за улесняване на достъпа на промишлени купувачи, включително стоманодобивната промишленост;
до четвъртото тримесечие на 2025 г. Комисията ще предложи улесняване на достъпа до електроенергийната мрежа за проекти за електрификация на енергоемки промишлени отрасли;
до четвъртото тримесечие на 2025 г. Комисията ще предостави на държавите членки насоки относно разработването на договори за разлика, включително съчетаването им със СЗЕ;
в контекста на прегледите на СТЕ и МКВЕГ през 2026 г. Комисията ще работи за осигуряване на адекватни мерки (насоки или друга форма) за компенсирание на непреките разходи по СТЕ след 2030 г.

2. ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ НА ИЗМЕСТВАНЕТО НА ВЪГЛЕРОДНИ ЕМИСИИ

За да се реализира напълно потенциалът за предотвратяване на изместването на въглеродни емисии, **финансовите задължения по Механизма за корекция на въглеродните емисии на границите (МКВЕГ) ще започнат да се прилагат през 2026 г. в съответствие с постепенното премахване на безплатните квоти в рамките на СТЕ на ЕС до 2034 г.** МКВЕГ се прилага за вносни стоки, но той не обхваща възможните рискове от изместване на въглеродни емисии за метали, произведени в ЕС, чието ценообразуване е подчинено на СТЕ на ЕС и които се изнасят в трети държави, конкурирайки се с производители, установени в държави с по-малко амбициозни цели в областта на климата. Ето защо, в отговор на това неизгодно положение, Комисията ще предложи решение за предотвратяване на риска от изместване на въглеродни емисии за стоки, произведени от секторите по МКВЕГ в ЕС за износ.

Второ, налице е риск изместването на въглеродни емисии при стоките, обхванати от МКВЕГ, да се измести по-надолу по веригата за създаване на стойност. Това може да се случи чрез заобикаляне — а именно избягване на задълженията по МКВЕГ чрез извършване на леки промени в основните стоки, обхванати от МКВЕГ — или ако потребителите в ЕС започнат да предпочитат стоки надолу по веригата, внесени от производители в трети държави с по-малко амбициозни политики в областта на климата. Освен това дружествата, които понастоящем произвеждат или преработват свързани с МКВЕГ стоки в ЕС, могат да преместят дейността си в такива държави. Понастоящем Комисията извършва количествена оценка на тези рискове и в отговор ще изготви предложение за

разширяване на обхвата на МКВЕГ за някои **продукти надолу по веригата**, като същевременно отчита необходимостта от свеждане на административната тежест до минимум.

Трето, **налице е риск от заобикаляне на целите на МКВЕГ**, когато стоки, произведени в производствени съоръжения с ниски нива на въглеродни емисии в трети държави, се пренасочват към европейски клиенти, а производството с висок въглероден интензитет продължава за други пазари (т.нар. „преразпределяне“). Аналогично, възможни са заблуждаващи твърдения за екосъобразност чрез практики за отчитане на въглеродните емисии, като например енергоемко производство на метали, което се възползва от пазарни инструменти, за да изглежда с ниски нива на въглеродни емисии, макар да разчита все така на енергийни източници с високи емисии, или подвеждащи практики при отчитането на съдържанието на скрап²⁷. За да се справи с двата проблема и да гарантира интегритета на МКВЕГ, Комисията ще представи стратегия за борба със заобикалянето. Тя ще съдържа внимателна оценка на тези рискове и ще се предложат решения за преодоляването им, включително законодателни изменения.

Предвид спешната необходимост от яснота в тази област Комисията ще ускори работата по разширяването и укрепването на МКВЕГ и ще ускори ключовите елементи на реформата.

Действия:
до второто тримесечие на 2025 г. Комисията ще изготви съобщение , в което ще представи анализ и варианти за решаване на проблема с изместването на въглеродни емисии за стоки по МКВЕГ, изнасяни от ЕС за трети държави ;
до четвъртото тримесечие на 2025 г. Комисията ще извърши цялостен преглед на МКВЕГ, придружен от стратегия за борба със заобикалянето и от първо законодателно предложение : <ul style="list-style-type: none">- разширяване на обхвата на МКВЕГ за някои продукти надолу по веригата, които са интензивни по отношение на стоманата и алуминия, и- включване на допълнителни мерки срещу заобикалянето.

3. НАСЪРЧАВАНЕ И ЗАЩИТА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПРОМИШЛЕН КАПАЦИТЕТ

Световният свръхкапацитет сериозно застрашава рентабилността и конкурентоспособността на европейските отрасли. ЕС вече е приел няколко мерки за търговска защита в металургичните сектори срещу нелоялната световна конкуренция. Понастоящем секторът на черната металургия е с най-много въведени мерки за търговска защита, следван от сектора на цветните метали и минералите. Същевременно отрасълът продължава да бъде застрашен от световния свръхкапацитет и от нарушаването на конкуренцията в световен мащаб от страна на Китай и други държави, които изкуствено подкрепят националните си отрасли или заобикалят мерките за търговска защита и санкциите на ЕС. ЕС е единственият голям регион за производство на стомана, в който се наблюдава намаляване на капацитета.

⁽²⁷⁾ Непреките емисии в рамките на настоящия преходен период на МКВЕГ се отчитат във всички сектори на МКВЕГ. В окончателната фаза те се отчитат само в торовете и цимента.

Освен това въвеждането от страна на САЩ на 25-процентни вносни мита върху стоманата и алуминия на 12 март 2025 г. не само ще окаже отрицателно въздействие върху производителите от ЕС, като ограничи достъпа до американския пазар, включително за неблагородни метали, преработени в по-нататъшни стоки надолу по веригата, но и ще увеличи натиска от износа, който преди това е бил предназначен за САЩ и който би могъл да бъде пренасочен към ЕС.

Инструменти за търговска защита и други търговски мерки

ЕС преразглежда съществуващата защитна мярка по отношение на стоманата, за да се съобрази с последните промени на пазара и да гарантира ефективността на мярката. Комисията проведе подробно проучване на действащата защитна мярка по отношение на стоманата и направи предложения до държавите членки за нейното адаптиране, за да се отговори на предизвикателството, пред което е изправен стоманодобивният сектор на ЕС. Предложените корекции ще донесат значително облекчение на производителите на стомана в ЕС в краткосрочен план, като гарантират ефективността на мярката, особено в категориите, в които натискът от внос е най-силен. По-специално беше взето предвид значителното увеличение на вноса, съчетано с намаляване на търсенето в някои категории.

По закон защитната мярка ще изтече на 30 юни 2026 г., но не е разумно да се приеме, че структурният световен свръхкапацитет и неговото отрицателно въздействие върху стоманодобивната промишленост на ЕС, които предизвикаха използването на защитната мярка, ще изчезнат на 1 юли 2026 г. Напротив, негативните последици, свързани с търговията, вероятно ще се задълбочат, тъй като все повече трети държави приемат мерки, насочени към ограничаване на вноса на техните пазари, в резултат на което пазарът на ЕС се превръща в основен приемник на световния свръхкапацитет.

С оглед на тази изключителна ситуация е необходимо да се въведат подходящи и ефективни защитни мерки за периода след 30 юни 2026 г., които да допринесат за запазването на конкурентоспособна и устойчива стоманодобивна промишленост на ЕС. Поради това най-късно до третото тримесечие на 2025 г. Комисията ще предложи дългосрочна мярка, осигуряваща високоефективно ниво на защита на стоманодобивния сектор на ЕС. Комисията ще работи за това да гарантира, че новата мярка ще влезе в сила навреме, за да замени сегашната защитна мярка, и ще осигури ефективна степен на защита срещу отрицателните последици, свързани с търговията, причинени от световния свръхкапацитет. Тя ще вземе предвид промените в търсенето в ЕС, както и съображенията за сигурност и устойчивост, като същевременно ще запази определено ниво на отвореност на пазара на ЕС. Този балансиран подход ще защити интересите на Съюза, включително на производителите и ползвателите, както и на вносителите и потребителите. Същевременно, в съответствие с международните си задължения, ЕС ще продължи да се ангажира със своите партньори от трети държави и многостранни партньори за справяне със свръхкапацитета на глобално равнище²⁸.

Освен това през декември 2024 г. Комисията започна **разследване с оглед налагане на защитни мерки по отношение на вноса на някои сплавни елементи** — сектор,

⁽²⁸⁾ Например като част от Глобалния форум по проблемите на свръхкапацитета в стоманодобива — ключова платформа, обединяваща 28 членове, ангажирани с разработването и прилагането на колективни решения за предизвикателството, което поставя свръхкапацитетът, и за подобряване на функционирането на пазара в стоманодобивния сектор.

който е от решаващо значение за икономиката на ЕС, тъй като сплавите се използват за подобряване на здравината, издръжливостта и качеството на стоманата или алуминия. Разследването ще приключи до 18 ноември 2025 г. Комисията няма да се поколебае да предприеме допълнителни защитни мерки, ако в резултат на посоченото разследване счете, че те са необходими.

Ситуацията се влошава и в сектора на алуминия. През последното десетилетие производителите от ЕС загубиха значителен пазарен дял, а освен това от 2021 г. насам около 50 % от капацитета за първично производство остава ограничен. Обявените наскоро мита на САЩ върху алуминия вероятно ще влошат допълнително ситуацията предвид значителната заплаха от пренасочване на търговията от множество страни на произход. **Поради това Комисията започна да събира съответните сведения с оглед на използването на инструментите за търговска защита, включително започване на разследване за налагане на защитна мярка веднага след подаване на надлежно обосновано искане.**

Комисията наблюдава нарастваща тенденция, при която производителите износители се опитват да заобиколят мерките за търговска защита. Това поведение поражда риск от подкопаване на ефективността на нашите мерки във връзка с инструменти за търговска защита. Това означава, че макар конкретната антидъмпингова или антисубсидийна мярка да е адекватен отговор на прекия внос, същият може да бъде заменен от непряк внос, при който крайният етап на производствения процес се осъществява в трета държава, която не е обект на мерките, преди да замине за ЕС, като по този начин се избягва плащането на мита. За да гарантира ефективността на своите мерки за търговска защита, като едно от приоритетните действия, **Комисията ще прецени дали следва да адаптира практиката си, като въведе „правило за стапяне и отливане“**, което ще позволи на Комисията да действа срещу държавата, в която металът е бил разтопен първоначално, независимо от мястото на последващата трансформация и произхода на стоката, определен чрез традиционните непреференциални правила за произход. Прилагането на това правило би премахнало възможността за промяна на произхода на металния продукт чрез извършване на минимална трансформация и би дало по-голяма сигурност при проследяването на произхода на продукта. Във всеки случай Комисията ще продължи да следи всичко внимателно, тъй като свръхкапацитетът, генериран при непазарни условия, може също да доведе до това несвързани производители с дейност в условия на пазарна икономика в други трети държави да изнасят за ЕС количества, които вече не могат да пласират на своите вътрешни или други традиционни неевропейски пазари.

За да се справи с бързото развитие на световните пазари и да защити промишлеността, **Комисията ще засили наблюдението на търговските потоци** и ще започне проактивно разследвания въз основа на „опасност от вреда“, без да чака настъпването на съществена вреда. Що се отнася до металите, попадащи в обхвата на настоящия план за действие, различни от стомана и алуминий, до третото тримесечие на 2025 г. Комисията ще докладва за засиления си мониторинг на пазарната ситуация в тези сектори и ще бъде готова да предложи търговско действие, ако това е целесъобразно. Както беше обявено в Пакта за чиста промишленост, Комисията ще работи за усъвършенстване на съществуващите инструменти за търговска защита. **В този контекст Комисията ще прецени също така дали са необходими промени в настоящия режим на правилото за помалкото мито.** ЕС ще продължи и ще активизира усилията си в многостранен контекст за справяне с глобалните предизвикателства, пред които са изправени тези

сектори. Ситуацията в сектора на медта ще бъде обект на внимателно наблюдение, тъй като през февруари 2025 г. САЩ започнаха разследване на вноса на мед съгласно раздел 232 от Закона за разширяване на търговията от 1962 г., което може да доведе до допълнителни тарифни мерки и до смущения на световните пазари. Това съответно може да засегне косвено европейските държави членки, макар те да не са основни доставчици на американския пазар.

От март 2022 г. насам ЕС е приела широк набор от санкции срещу Русия в отговор на агресивната ѝ война срещу Украйна, целящи да отслабят икономическите ресурси на Русия, да я лишат от важни технологии и пазари и да ограничат значително способността ѝ да воюва. Тези санкции включват ограничения върху вноса на желязо и стомана, които са един от най-строгите набори от санкции по отрасли, приложими спрямо Русия. В допълнение към вече въведената забрана за внос на преработени алуминиеви стоки от Русия 16-ият пакет от санкции срещу Русия (приет на 24 февруари 2025 г.) включва забрана за внос на първичен алуминий от Русия в ЕС, с квотен механизъм за осигуряване на плавен преход за бизнеса. Комисията ще гарантира ефективното прилагане на тези санкции и, ако е необходимо, ЕС ще наложи допълнителни мерки за справяне с тяхното заобикаляне.

Целенасоченото преразглеждане на правилата на ЕС за химикалите (REACH) през четвъртото тримесечие на 2025 г. ще допринесе за опростяване на правилата за химическата промишленост, без да се прави компромис с безопасността и опазването на околната среда. Съответно преразглеждането на правилата ще съдейства за осигуряване на стабилна и предвидима регулаторна среда за металите, които ще се произвеждат в ЕС и ще се пускат на пазара на ЕС.

Действия:
Комисията предложи корекции на защитната мярка по отношение на стоманата, които да влязат в сила на 1 април 2025 г. Мярката ще стане по-строга, за да се гарантира нейната ефективност и да се отговори на последните промени на пазара.
Комисията е готова да използва инструментите за търговска защита и да започне разследване за налагане на защитни мерки в сектора на алуминия веднага след подаване на надлежно обосновано искане.
Не по-късно от третото тримесечие на 2025 г. Комисията ще предложи търговска мярка, която да замени защитните мерки по отношение на стоманата от 1 юли 2026 г. , като осигури високоефективно ниво на защита срещу неблагоприятните последици, свързани с търговията, дължащи се на световния свръхкапацитет.
Комисията ще извърши разследването за налагане на защитни мерки по отношение на феросплавите експедитивно, най-късно до 18 ноември 2025 г.
Комисията ще направи оценка на въвеждането на правилото за „стапяне и отливане“, за да се проследи страната, в която стоката от метал е била първоначално разтопена и излята.

4. НАСЪРЧАВАНЕ НА КРЪГОВОСТТА В ОБЛАСТТА НА МЕТАЛИТЕ

Укрепването на кръговостта е от стратегическо значение за декарбонизацията на металургичните отрасли. Например рециклирането може да спести до 95 % и 80 % от енергията, необходима за първичното производство съответно на алуминий и стомана. Рециклирането на скрап, генериран в ЕС, позволява също така да се намали зависимостта на промишлеността на ЕС от вносни първични суровини, като например боксит/диалуминиев триоксид/алуминий, които са признати стратегическа суровина на ЕС и чието търсене се очаква да нарасне значително.

Обемът на скрапа, използван за рециклиране в ЕС, обаче намалява. Това се дължи на два фактора: липса на търсене от страна на промишлеността на ЕС (особено при стоманата) и по-високи цени за скрап, плащани от производителите на стомана и алуминий в трети страни, често поради нарушения на търговията, например субсидии, или нелоялни пазарни условия. В резултат на това износет на скрап от черни метали се е увеличил повече от два пъти през последните няколко години, като през 2021 г. ще достигне максимална стойност от 19,43 милиона тона (около 20 % от общото количество скрап, произведено в ЕС). Очаква се през 2024 г. да бъде поставен нов рекорд за европейския износ на алуминиев скрап, който ще надхвърли 1,3 милиона тона.

За да се обърне тази тенденция, **първата цел е да се стимулира търсенето, като се увеличи използването на такива ресурси в ЕС.** За да се постигне това, скрапът трябва да бъде по-добре сортиран и обработван, така че да се гарантира неговата използваемост във висококачествени приложения, като например в автомобилната промишленост. За тази промяна са необходими инвестиции от страна на рециклиращите предприятия и купувачите, както и стимули на равнището на ЕС и на национално равнище²⁹, и изисквания за проектиране на съответните продуктови групи. За да се създадат условия за по-широко използване на вторичното суровинно съдържание в такива сектори, които традиционно зависят от първичните метали, Комисията ще подготви определянето на по икономически ефективни цели за рециклираната стомана и алуминий в ключови сектори, като при анализа си ще има предвид различията при способността за прехвърляне на разходите върху клиентите и глобалната конкуренция. Проучването на осъществимостта на едно такова по-широко използване в автомобилния сектор ще завърши до края на 2026 г. и ще бъде част от Регламента за излезлите от употреба превозни средства, който понастоящем е в процес на процедура за съвместно вземане на решение.

Комисията също така ще оцени необходимостта от изисквания за **рециклируемост и/или рециклирано съдържание за допълнителни** групи продукти, както и за приоритизиране на онези продуктови характеристики при изработването и при третирането на отпадъците, които улесняват отделянето на медните компоненти от стоманени и алуминиеви фракции. Това ще бъде обект на изисквания в делегирани актове за съответните продуктови групи съгласно Регламента за екопроектирането на устойчиви продукти и друго свързано законодателство (Регламент за

²⁹⁾ В раздел 4.4 от Насоките относно държавната помощ в областта на климата, опазването на околната среда и енергетиката се разрешава държавна помощ за ресурсна ефективност ресурсите и за прехода към кръгова икономика: EUR-Lex — 52022XC0218(03) — BG — EUR-Lex

строителните продукти, Регламент за излезлите от употреба превозни средства, Акт за кръговата икономика).

За да се използват повече вторични метали в производството, е нужна промяна на някои производствени парадигми и бизнес модели. В съответствие с антиitrustовите правила участниците по веригата за създаване на стойност следва да си сътрудничат по-добре, за да осъществят това и да преодолеят обвързаността с установените бизнес модели. Поради това Комисията ще привлече всички заинтересовани страни за обсъждане на задълженията за рециклиране и рециклирано съдържание и други свързани въпроси. Този диалог ще позволи на Комисията да подкрепи подготовката на Акта за кръговата икономика, планиран за четвъртото тримесечие на 2026 г., както и, евентуално, ще помогне за прилагането на Регламента за екопроектирането на устойчиви продукти³⁰, а също и при други свързани с тематиката рамки.

Второ, усилията за увеличаване на вътрешното търсене на метални отпадъци могат да бъдат ефективни само ако условията на конкуренция в международен план останат справедливи. **Също толкова необходимо е действие от страната на предлагането, за да се осигури достъп до скрап за производителите от ЕС, като същевременно се запази икономическата изгода за рециклиращите предприятия.** В преработения Регламент относно превозите на отпадъци³¹ се предоставят нови инструменти, с които се гарантира, че износът на отпадъци, включително метални отпадъци, не причинява вреди на околната среда и човешкото здраве в трети държави, и Комисията ще използва тези инструменти по отношение на отпадъците от метални отломки.

Значителен брой трети държави не позволяват износ на метални отпадъци за ЕС, като по този начин намаляват достъпа до тази стратегическа вторична суровина. Някои държави също така прилагат непозволени субсидии, за да подкрепят своите отрасли за рециклиране и производство на метали. Ето защо Комисията следи ситуацията и най-късно до третото тримесечие на 2025 г. ще обмисли възможността да предложи търговска мярка, ако е необходимо, за осигуряване на достатъчна наличност на скрап в ЕС, като в този процес тя ще оцени също така основанията и възможността за въвеждане на правило за реципрочност, което да е в съответствие с международните задължения на ЕС.

Металните отпадъци следва да се движат свободно в рамките на единния пазар, за да се гарантира, че те могат да бъдат рециклирани в най-ефективните съоръжения и да се използват икономично от мащаба. За някои видове скрап обаче продължават да съществуват пречки поради нехармонизираните системи за класификация на отпадъците. Актът за кръговата икономика, обявен за четвъртото тримесечие на 2026 г., ще подобри допълнително функционирането на пазарите на вторични суровини и ще създаде единен пазар за отпадъци. В този контекст Комисията ще проучи също така дали са необходими допълнителни мерки, например експортни такси или експортни мита, за да се създадат благоприятни условия за наличностите

⁽³⁰⁾ Очаква се първата работна програма „Екопроектиране на устойчиви продукти“ да бъде приета в близките седмици.

⁽³¹⁾ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 2024/1157, достъпен тук: [Регламент — ЕС — 2024/1157 — BG — EU-Lex](#)

на скрап в ЕС, образуван при високи екологични и социални стандарти, и да се предотврати потенциалното „изтичане на скрап“ към трети държави с по-ниски стандарти.

За по-доброто функциониране на единния пазар в сектора на металите е нужно също да се постави по-силно ударение на стандартизацията. Например тя може да съдейства за положително развитие при високоякостната стомана, за повторната употреба на конструкционната стомана или за оползотворяването на стоманените странични продукти. Класификациите на качествата на скрапа също трябва да бъдат усъвършенствани, за да се улесни по-доброто съчетаване на предлагането на вторични суровини с търсенето в ЕС.

Действия:
най-късно до третото тримесечие на 2025 г. Комисията ще обмисли търговски мерки, за да осигури достатъчна наличност на скрап;
до четвъртото тримесечие на 2026 г. Комисията ще представи проучване за осъществимост на задълженията за рециклирано съдържание по отношение на стоманата и алуминия съгласно Регламента за излезлите от употреба превозни средства ;
до четвъртото тримесечие на 2026 г. Комисията ще подготви въвеждането на задължения за рециклирано съдържание по отношение на алуминия в съответните строителни продукти и ще подобри пазарът на вторични суровини в ЕС в рамките на Акта за кръговата икономика;
до четвъртото тримесечие на 2026 г. Комисията ще предложи Акт за кръговата икономика , за да се подобри допълнително функционирането на пазарите на вторични суровини и да се създаде единен пазар за отпадъци;
Комисията ще оцени доколко е осъществимо да се въведат задължения за рециклируемост и/или изисквания за рециклирано съдържание за стомана, алуминий и мед в конкретни продукти в рамките на РЕУП.

5. ЗАЩИТА НА КАЧЕСТВЕНИТЕ РАБОТНИ МЕСТА В ПРОМИШЛЕННОСТТА

С настоящия план за действие Европейската комисия мобилизира всички свои инструменти в услуга на един силен, проспериращ и устойчив сектор на стоманодобивната промишленост и металургията, като гарантира неговата дългосрочна устойчивост и просперитета на работната му сила. Правим това, за да насърчим и защитим качествените работни места в промишлеността, с достойно заплащане, прозрачни и предвидими условия на труд и високи стандарти за здраве и безопасност.

Европа има дългогодишна традиция в производството на стомана, като работниците в стоманодобива имат ключова роля в полагането на основите на европейското производство. Поддържането на тези висококвалифицирани и качествени работни места, които осигуряват достойно заплащане, силна защита на труда и високи стандарти за здраве и безопасност, е от съществено значение за конкурентоспособността на сектора и високата му социална стойност.

Спазването на законодателството на ЕС относно правата на работниците, по-специално по отношение на информирането и консултирането, е от съществено значение, особено когато стоманодобивният сектор претърпява дълбока трансформация поради екологичния и цифровия преход. Непрекъснатата подкрепа и укрепване на **социалния диалог** са от ключово значение за ефективното управление на прехода, като се гарантира, че синдикалните организации и организациите на работодателите имат централна роля, насърчават приобщаващото вземане на решения и осигуряват справедливо и устойчиво бъдеще както за работниците, така и за отрасъла.

Освен това **активните политики на пазара на труда следва да имат решаваща роля и за осигуряване на справедлив преход**, като предоставят на работниците уменията, които са необходими за нововъзникващите отрасли, улесняват прехода от едно работно място към друго чрез целенасочени услуги за преквалификация и намиране на работа и подкрепят предприемачеството, особено за младите работници, жените, по-възрастните работници и тези от слабо представените региони. Неотдавна Комисията представи инициативата „Съюза на уменията“, която има за цел да се изграждат умения за качествени работни места, работната сила да повишава квалификацията си и да се преквалифицира с промяната на работните изисквания и професионалните умения да се разпространяват в целия ЕС. Пактът за умения, и по-специално широкомащабното партньорство за енергоемките отрасли (включително на стоманата и металите) ⁽³²⁾, също ще бъде от значение в този контекст.

Освен това, за да се осигури по-добра подкрепа за работниците, засегнати от прехода, и както вече беше обявено в Плана за действие в областта на промишлеността за европейския автомобилен сектор, през пролетта на 2025 г. Комисията ще предложи **целево изменение на Регламента относно Европейския фонд за приспособяване към глобализацията**, за да може да се подпомагат и дружества в процеси на реструктуриране с цел защита на работниците срещу риска от безработица. Също така, за да помогне на държавите членки и секторните партньори да използват още по-добре възможностите, предлагани от Европейския социален фонд+, Комисията ще работи активно с тях, за да привлече вниманието към възможностите, които предлага ЕСФ+, и да обедини участниците.

В по-широк план Европейската комисия ще продължи да подкрепя социалните партньори, за да осигури **справедлив и честен преход** в стоманодобивния и металургичния сектор, по-специално в най-засегнатите региони, като се основава на извлечените поуки и успеха на Фонда за справедлив преход. Това изисква всеобхватен, гъвкав и интегриран подход за подпомагане на работниците, техните семейства и общности, за да се гарантира, че нито един работник или регион в ЕС няма да бъде изоставен, което е жизненоважно условие за запазване на обществената подкрепа за чист преход.

Европейската обсерватория за справедлив преход и пътната карта за качествени работни места, обявена в рамките на Пакта за чиста промишленост, ще бъдат от съществено значение при наблюдението на въздействието на прехода върху заетостта. За да се гарантира справедлив и приобщаващ процес, работодателите трябва да интегрират принципите на справедливия преход във всички проекти за

⁽³²⁾ https://pact-for-skills.ec.europa.eu/about/industrial-ecosystems-and-partnerships/energy-intensive-industries-large-scale-partnerships_en

промишлена трансформация, като защитават правата на работниците и осигуряват качествени работни места за бъдещето.

Действия:
през пролетта на 2025 г. — изменение на Регламента за Европейския фонд за приспособяване към глобализацията ;
Европейската обсерватория за справедлив преход ще следи въздействието на прехода върху заетостта.

6. НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА ПРИ ПРОЕКТИТЕ ЗА ДЕКАРБОНИЗАЦИЯ ПОСРЕДСТВОМ ВОДЕЩИ ПАЗАРИ И ПУБЛИЧНА ПОДКРЕПА

Много от инвестициите в декарбонизация в металургията понастоящем не са икономически изгодни. Спестяванията в краткосрочен план от разходите за въглеродни емисии обикновено биват надхвърлени от по-високите капиталови и оперативни разходи, дължащи се на високите технологични разходи и по-високите разходи за енергийни носители, като например водород от възобновяеми източници и водород с малък въглероден отпечатък. В обозримо бъдеще металите с малък въглероден отпечатък ще продължат да бъдат по-скъпи от техните конвенционално произвеждани алтернативи. За да се сведат до минимум нуждите от публична подкрепа, от съществено значение за производителите на метали е да получат екологична премия.

Работа на водещи пазари

Водещите пазари, както публични, така и частни, ще устроят пътя за по-широкото възприемане на металите с малък въглероден отпечатък като пазарен стандарт. В тези пазарни сегменти, особено там, където обществените поръчки, субсидиите или регулаторните стимули играят роля при оформянето на пазара, целенасочените изисквания или стимули ще създадат надеждно търсене, което може да бъде задоволено от металите с малък въглероден отпечатък, произведени в Европа.

Както беше обявено в Пакта за чиста промишленост, **като част от Акта за механизъм за ускоряване на промишлената декарбонизация Комисията ще предложи да се въведат критерии за издръжливост и устойчивост, за да се насърчат чистите европейски доставки за енергоемките сектори.** Благодарение на тези критерии (например за чисти, устойчиви, кръгови, защитени от кибератаки продукти) ще се засили търсенето на произведения в ЕС чисти продукти въз основа на опита със законодателния акт за промишленост с нулеви нетни емисии за чисти технологии, ще се насърчат иновациите, както и екологичните и социалните стандарти на ЕС, и ще се гарантират еднакви условия на конкуренция. Това би могло да разшири прилагането на неценовите критерии към бюджета на ЕС, националните програми за подпомагане, както и към обществените (а при някои обстоятелства и към частните) поръчки, в полза на енергоемките отрасли. Стоманодобивната промишленост и металургията, както и техните производствени отрасли — автомобилостроене, строителство, машиностроене — ще бъдат разглеждани сред секторите на приложение, а конкурентоспособността на целите вериги на доставки

ще бъде оценявана и при изготвянето на програмите за подпомагане на ЕС и националните програми.

За да се даде възможност на отраслите, които инвестират в декарбонизация, да получат „екологична премия“, с Акта за механизъм за ускоряване на промишлената декарбонизация ще бъде **разработен доброволен етикет за въглеродния интензитет на промишлените продукти**, като се избягва дублирането, въз основа на проста методология с данни от СТЕ и въз основа на методологията на МКВЕГ. Това следва да бъде основата за по-нататъшно ангажиране с дейности на международно равнище за измерване на въглеродния интензитет. За повече експедитивност Комисията ще започне със стоманодобива през 2025 г. За основа ще се използва съществуващите данни, които постъпват от промишлеността, или обща методика, когато има такава на разположение.

Успоредно с това Комисията ще продължи да работи по разработването на **цялостни оценки на жизнения цикъл, за да подобри устойчивостта на продуктите**. По отношение на стоманата в Регламента за екопроектирането на устойчиви продукти ще се съдържа допълнение към етикета по Акта за механизъм за ускоряване на промишлената декарбонизация, като се разработят изисквания за продукти с високо съдържание на стомана и се добавят адекватни екологични критерии в допълнение към въглеродния отпечатък. Това ще позволява на потребителите да бъдат запознати със съответния продуктов отпечатък върху околната среда.

Намаляване на риска при проекти с високи инвестиционни разходи

Действието по отношение на всички горепосочени пречки ще спомогне първо за подобряване на икономическата обосновка. Необходима е същевременно както публична, така и частна подкрепа за инвестициите, за да се гарантира преходът, да се повиши конкурентоспособността и да се осигури устойчивост на веригата за създаване на стойност. Това е необходимо, за да се преодолее ефектът на ножицата, свързан със световния свръхкапацитет, до който често водят нелоялните търговски практики, и с по-високите разходи за енергия от тези при повечето международни конкуренти. В някои случаи, като например при никела, колебанията на цените, породени от влиянието на геополитически конкуренти, представляват заплаха за сигурността на инвестициите. За да се предотврати това и за да се гарантира, че европейската промишленост ще се ползва от устойчиво произведени суровини от критично значение, ще продължим прилагането на съответните разпоредби на Законодателния акт за суровините от критично значение и ще работим в тясно сътрудничество с трети държави партньори за изпълнение на свързания с ЕСУ стълб от нашите стратегически партньорства във връзка с веригите за създаване на стойност в сектора на суровините. Ще продължим съвместната работа на международни форуми като Г-7 за популяризиране на стандартите за икономическа сигурност на суровините от критично значение и по-специално на никела.

Високите капиталови разходи често се съчетават със значително по-високи оперативни разходи за нисковъглеродни производствени процеси и чиста енергия. Според оценки на отрасъла годишните финансови нужди за декарбонизация на стоманодобивната промишленост се оценяват на 5,2 милиарда евро за капиталови разходи и 9 милиарда евро за оперативни разходи

до 2030 г.³³. По отношение на цветните метали в алуминиевата промишленост годишните нужди от инвестиции се оценяват на приблизително 1,3 милиарда евро до 2050 г. за декарбонизиране на сектора, а за медта това съответства на приблизително 211,5 милиона евро до 2050 г. Повечето от тези проекти вероятно няма да бъдат икономически осъществими при настоящите условия и ще е необходимо публично финансиране за преодоляване на технологичните и екологичните външни ефекти.

ЕС вече доста активно подкрепя подобни проекти. От октомври 2022 г. до февруари 2025 г. Комисията е одобрила близо 9 милиарда евро държавна помощ за 10 отделни проекта за декарбонизация в стоманодобива. Няколко проекта за декарбонизация в стоманодобива получиха подкрепа и по линия на фонда на ЕС за иновации. Други проекти получиха подкрепа въз основа на схеми за подпомагане на декарбонизацията, отворени за всички енергоемки сектори. Комисията е одобрила редица такива схеми за подпомагане на декарбонизацията в промишлеността, включително под формата на договори за разлика в цената на въглеродните емисии³⁴ за няколко държави членки, като тя ще предостави насоки за това как най-добре да се структурират такъв тип схеми за подпомагане в съответствие с правилата за държавна помощ. Неотдавнашни примери за одобрени схеми, от които ще се възползва или може да се възползва и стоманодобивната промишленост, са две словашки схеми с общ бюджет от 1,1 милиарда евро, италианска схема на стойност 550 милиона евро, германска схема на стойност 4 милиарда евро, френска схема на стойност 3 милиарда евро, австрийска схема на стойност 2,7 милиарда евро и чешка схема на стойност 2,5 милиарда евро. Освен това ЕС финансира допълнителни проекти³⁵, включително с оглед повишаване на ефективността при използването на суровини и енергия.

За да се привлече повече частно финансиране, ще е необходима допълнителна публична подкрепа — от иновациите до разрастването и внедряването — като същевременно се запазят еднаквите условия на конкуренция в рамките на единния пазар.

На етапа на иновациите Изследователският фонд за въглища и стомана (RFCS) осигурява важно финансиране за стоманодобивния сектор, като подпомага прехода към екологичен стоманодобив и цялостната промишлена декарбонизация на сектора. Комисията ще стартира водещи инициативи, които ще набавят 150 милиона евро през 2026 г. и 2027 г. и биха могли също така да допринесат за укрепване на приноса на сектора за научните изследвания в областта на европейската отбрана. Освен това Комисията ще предложи цялостна **реформа на Изследователския фонд за въглища и стомана**, за да опрости и ускори допълнително инвестициите в научни изследвания в областта на стоманодобива, включително научните изследвания за отбранителни приложения.

Освен това, както беше обявено в Пакта за чиста промишленост, в рамките на работната програма за периода 2026—2027 г. ще бъде отправена водеща покана за представяне на предложения по „Хоризонт Европа“ на стойност около

⁽³³⁾ <https://www.eurofer.eu/issues/climate-and-energy/maps-of-key-low-carbon-steel-projects>

⁽³⁴⁾ При тези договори подпомагането се изплаща на тон избегнати парникови газове по време на експлоатацията на нисковъглеродна инсталация след приспадане на цената на въглеродните емисии.

⁽³⁵⁾ Например LIFE16 ENV/ES/000242 LIFE-2-ACID, LIFE16 ENV/IT/000231 LIFE 4GreenSteel, LIFE19 CCM/IT/001334 LIFE HEATLEAP.

600 милиона евро в подкрепа на проекти, годни за внедряване, включително в стоманодобивната промишленост и металургията.

Тази покана ще допълни текущите финансирани по програма „Хоризонт Европа“ изследователски усилия за декарбонизация, включително на технологии за рециклиране с цел подобряване на кръговостта в европейската металургия.

Европейският център за иновации за промишлена трансформация и емисии от промишлеността (INCITE), създаден съгласно Директивата на ЕС относно емисиите от промишлеността, ще ускори внедряването на екологични технологии за трансформация на промишлеността. Констатациите на INCITE ще бъдат използвани при решенията за финансова подкрепа и инвестиции от страна на публичните органи, финансовия сектор и частните инвеститори.

На етапа на разрастване като част от Пакта за чиста промишленост Комисията обяви създаването на Банка за декарбонизация на промишлеността, чиято цел ще бъде осигуряването на финансиране в размер на 100 милиарда евро въз основа на средствата във Фонда за иновации, допълнителните приходи, произтичащи от части от СТЕ, както и от преразглеждането на InvestEU. През 2025 г. Комисията ще стартира пилотен проект с търг на стойност 1 милиард евро за декарбонизация на ключови промишлени процеси в различни сектори, включително в стоманодобивната промишленост и металургията, с цел подкрепа на декарбонизацията и електрификацията на промишлеността със съществуващите ресурси по линия на Фонда за иновации. Държавите членки се насърчават да съчетават подкрепата по линия на Фонда за иновации посредством търгове като услуга.

Във всички програми за финансиране ще бъде отделено внимание на опростяването на условията за финансиране, за да се намалят нужните усилия и експертни познания за кандидатстване за публична подкрепа. Това ще помогне на малките и средните предприятия (МСП) в сектора също да имат достъп до тези програми за финансиране.

Подкрепа за конкретни проекти чрез Законодателния акт за суровините от критично значение

Алуминият, медта и никелът, както и много сплавни елементи на стоманата са същевременно суровини от критично значение. Поради това за тях се прилагат разпоредбите на Законодателния акт за суровините от критично значение, чиято цел е да се отключи потенциалът на ЕС за суровини по цялата верига за създаване на стойност — от проучването, през добива, до преработката и рециклирането. През март 2025 г. Комисията ще обяви **първия кръг от избрани стратегически проекти, включително за алуминий, мед и никел, в държавите — членки на ЕС, и в трети държави партньори**. За тях ще се прилагат рационализирани процедури за издаване на разрешителни, а Комисията ще работи с държавите членки, публичните и частните финансови институции, за да осигури достъп до финансиране за такива проекти, както и за определяне на купувачи, когато това е уместно.

Освен това Комисията се стреми да направи пазарите на суровини по-стабилни, за да се предотвратят прекомерните колебания на цените, които биха могли да изложат на риск европейските проекти. **Платформата за обединяване и свързване на търсене и предлагане**, която ще бъде пусната в действие през тази година, също

може да бъде от полза за секторите на неблагородните метали. Тя ще увеличи възможностите за стопанска дейност и ще осигури допълнителна дългосрочна сигурност за сделките.

Работа по опростяване на нормативната уредба

Освен това стоманодобивният и металургичният сектор са сред най-сериозно регламентирани промишлени сектори в ЕС. Регулаторната тежест, с която се сблъскват такива дружества, оказва значителен натиск върху техните ресурси, а това отнема време от основните им стопански цели, особено за МСП. Решаването на този проблем е важно за конкурентоспособността на стоманодобивния и металургичния сектор в ЕС. На 26 февруари 2025 г. Комисията прие първите две нови предложения, т.нар. пакети „Омнибус“, за мерки за опростяване, които ще намалят бюрокрацията и ще опростят правилата на ЕС. Допълнителни предложения ще бъдат приети през тази година.

Действия:
през четвъртото тримесечие на 2025 г. Комисията ще предложи като част от Акта за механизъм за ускоряване на промишлената декарбонизация да се въведат критерии за издръжливост и устойчивост в подкрепа на производството на чисти продукти в ЕС;
през четвъртото тримесечие на 2025 г. Комисията ще предложи реформа на Изследователския фонд за въглища и стомана ;
през 2025 г., с оглед на бъдещата Банка за декарбонизация на промишлеността, Комисията ще стартира пилотен търг на стойност 1 милиард евро с цел подкрепа на декарбонизацията на промишлеността и електрификацията на ключови промишлени процеси в различни сектори, като ще използва комбинация от съществуващите ресурси по линия на Фонда за иновации и по този начин ще улесни и електрификацията на промишлените процеси в стоманодобива и металургията. Държавите членки се насърчават да съчетават подкрепата по линия на Фонда за иновации с търгове като услуга;
през 2026 г. и 2027 г. Комисията ще обяви водещи покани за представяне на предложения в рамките на Изследователския фонд за въглища и стомана .

7. СЪВМЕСТНА РАБОТА ПО ИЗПЪЛНЕНИЕТО С ЦЕЛ СПРАВЕДЛИВ ПРЕХОД

Решаването на предизвикателствата, свързани с конкурентоспособността, социалната сфера и декарбонизацията в металургията, ще изисква тясно и по-активно взаимодействие между всички заинтересовани страни. Комисията ще **следи** непрекъснато ситуацията в сектора, неговата устойчивост и текуща декарбонизация, както и възможните необходими корекции на политиката, в диалог със сектора, социалните партньори и съзакондателите.

Изпълнението на стъпките за прехода в металургичните сектори ще бъде основа за постоянен диалог между отрасъла, синдикалните организации и други

заинтересовани страни. Мандатът на групата на високо равнище по въпросите на енергоемките отрасли ще бъде подновен за още един 4-годишен период, за да се даде възможност за това изпълнение. Групата ще осигури платформа за наблюдение на последните развития по въпроси, свързани с конкурентоспособността и декарбонизацията на металургията, като например разходите за енергия, нуждите от професионални умения и световния свръхкапацитет.

Стоманодобивът и металургията са незаменими за промишления скелет на Европа, за нашата устойчивост, икономическа сигурност, отбрана и социална стабилност. Комисията призовава Европейския парламент, Съвета и всички заинтересовани страни да работят заедно по изпълнението на настоящия план за действие, за да се гарантира, че ще запазим и увеличим производствения капацитет в Европа и ще осигурим стабилни и надеждни доставки за нашите ключови отрасли, включително за отбраната.